

გოჩა მამულაშვილი, ნონა თოდუა (რედ.), სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი I, მეშვიდე გამოცემა, თბილისი 2019; წიგნი II, მეექვსე გამოცემა, თბილისი 2020

რეცენზია*

ასისტ. პროფ. დოქ. თემურ ცქიტიშვილი

თსუ, თინათინ წერეთლის სახელობის სახელმწიფო საპროცესო და სამართლის ინსტიტუტი

63. სსკ-ის 260-ე მუხლს ერთვის შენიშვნა, რომელიც ითვალისწინებს პირის პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლებას, თუ ნარკოტიკულ ნივთიერებას ნებაყოფლობით ჩააბარებს. ამავე შენიშვნის მიხედვით, ნებაყოფლობით ჩააბარება გულისხმობს ისეთ ქმედებას, როცა პირი გამოძიების დაწყებამდე წერილობით ან კომუნიკაციის ნებისმიერი ტექნიკური საშუალების გამოყენებით განაცხადებს ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის, პრეკურსორის, ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერების, ფსიქოტროპული ნივთიერების, მისი ანალოგის ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების წარმოდგენის თაობაზე და აქტიური ქმედებით ხელს შეუწყობს მის ამოღებას. მოცემული საკანონმდებლო დებულება სახელმძღვანელოში ისეა განმარტებული, რომ ნებაყოფლობით ჩააბარებისთვის, პირმა შესაბამის ორგანოს ჯერ უნდა შეატყობინოს ამ ნივთიერების შესახებ და შემდეგ ხელი უნდა შეუწყოს მის ამოღებას. მაშასადამე, ავტორის თვალსაზრისით, კანონმდებელმა შეზღუდა სპეციალურ კონტროლს დაქვემდებარებული საშუალების ნებაყოფლობით ჩააბარების პრაქტიკული განხორციელების ფორმები და პირს უკრძალავს თავად წარადგინოს ეს ნივთიერება სათანადო ორგანოში¹. აღნიშნული განმარტება არ

შეიძლება მართებულად ჩაითვალოს, ვინაიდან იგი წარმოადგენს კანონის ტექსტის მეტად ვიწრო ინტერპრეტაციას და არ იძლევა საკითხის ისე გადაწყვეტის შესაძლებლობას, რაც კანონმდებლის ნამდვილ მიზანს შეესაბამება. არ შეიძლება პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლების შესაძლებლობა გამოირიცხოს იმის გამო, რომ ნარკოტიკული საშუალება პირმა სამართალდამცავ ორგანოში თვითონ მიიტანა წინასწარი შეტყობინების გარეშე. არსებით გარემოებად უნდა ჩაითვალოს პირის მოქმედების ნებაყოფლობითობა და ნარკოტიკული საშუალების ჩააბარება გამოძიების დაწყებამდე.

64. სსკ-ის 264-ე მუხლით ისჯება ნარკოტიკული საშუალების, მისი ანალოგის, პრეკურსორის, ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერების, მისი ანალოგის ან ძლიერმოქმედი ნივთიერების მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრება ან გამოძალვა. მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრება, სახელმძღვანელოში გამოთქმული შეხედულებით, მაშინ ითვლება დამთავრებულად, როცა პირი უკანონოდ დაეუფლება აღნიშნულ საგანს². თუმცა, ჩნდება კითხვა, დაუფლების დროს რამდენად შეიძლება განხორციელებულად ჩაითვალოს მისაკუთრება, ვინაიდან სამართლებრივად დაუფლება და მისაკუთრება არ არის ერთი და იგივე. სისხლის სამართალში დაუფლება და მისაკუთრება რომ არ არის ერთი

* რეცენზიის პირველი და მეორე ნაწილები გამოქვეყნებულია ჟურნალის 2021 წლის მე-2 და მე-3 ნომრებში.

¹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი II, მეექვსე გამოცემა, თბ., 2020, გვ. 45.

² მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 61.

და იგივე, ამაზე მიუთითებს საკუთრების წინააღმდეგ მიმართული მიზნით დაფუძნებული დელიქტები. ქურდობა და ძარცვა ხორციელდება სხვისი მოძრავი ნივთის მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით, თუმცა დამთავრებულია დაუფლების მომენტში და არ არის აუცილებელი მისაკუთრების მიზნის მიღწევა. თუ საკუთრების წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულებში დაუფლება და მისაკუთრება არ არის ერთი და იგივე, ჩნდება კითხვა, საკითხი რატომ უნდა განიმარტოს სხვაგვარად ნარკოტიკულ დანაშაულებთან მიმართებით?

65. სსკ-ის 272-ე მუხლით ისჯება ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლიება. აღნიშნული ქმედება წარმოადგენს წაქეზებას, რითაც იგი ემსგავსება დანაშაულში თანამონაწილეობას (წაქეზებას). თუმცა, კანონმდებელმა წაქეზების აღნიშნული შემთხვევისთვის ცალკე შემადგენლობა გამოყო. ყველანაირი ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება არ არის დასჯადი. მაგალითად, მარიხუანის მოხმარება არ ისჯება, მას შემდეგ, რაც მოხდა მისი დეკრიმინალიზაცია და ლეგალიზაცია საკონსტიტუციო სასამართლოს შესაბამისი გადაწყვეტილებებისა და საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად. ამიტომ ჩნდება კითხვა, ისჯება თუ არა ყველა სახის ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლიება 272-ე მუხლით. სახელმძღვანელოში აღნიშნულია, რომ 272-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული დანაშაულში დაყოლიებისგან განსხვავდება, ვინაიდან ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება ადმინისტრაციული გადაცდომაა³. აღნიშნული მოსაზრება არ არის გასაზიარებელი, ვინაიდან ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება ექიმის დანიშნულების გარეშე, თუ მას ჩადის იმავე დანაშაულისთვის ნასამართლევი ან ადმინისტრაციულსაზღვრულად დებული პირი, ისჯება სსკ-ის 273-ე მუხლით. ადმინისტრაციულ გადაცდომას წარმოადგენს პირველად მოხმარება. ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლიება შეიძლება განხორციელდეს არა მხოლოდ იმ პირის მიმართ, რომელიც პირველად მოიხმარს ნარკოტიკულ საშუალებას, არამედ იმის მიმარ-

თაც, ვინც უკვე არის ნასამართლევი ან ადმინისტრაციულსაზღვრულად დებული. ჩნდება კითხვა, 272-ე მუხლით უნდა დაისაჯოს ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლიების ისეთი შემთხვევა, როდესაც ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება მომხმარებლისთვის სისხლისსამართლებრივად დასჯადია, თუ ასევე ის შემთხვევა, როცა საქმე ეხება დაყოლიებას ისეთი ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე, რომლის მოხმარებაც არ ისჯება? თუ მოხდა დაყოლიება მარიხუანის მოხმარებაზე, ვინაიდან მარიხუანის მოხმარება არ ისჯება, ადგილი ექნება არადასჯად ქმედებაზე დაყოლიებას, რაც არ შეიძლება ინვევდეს სისხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას. აქვე გასათვალისწინებელია ისიც, რომ მარიხუანის მოხმარება ზოგჯერ ინვევს ადმინისტრაციულსამართლებრივ პასუხისმგებლობას, როცა საქმე ეხება მარიხუანის მოხმარებას წინასწარ განსაზღვრული წესების დარღვევით⁴. მორიგი კითხვა, რომელიც დაისმის 272-ე მუხლით გათვალისწინებულ შემადგენლობაზე, ეხება იმას, შეიძლება თუ არა დაისაჯოს ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლიების ისეთი შემთხვევა, როცა მოხმარება ისჯება არა სისხლისსამართლებრივად, არამედ ადმინისტრაციულსამართლებრივად? მაგალითად, 21 წლის ასაკს მიუღწევლის დაყოლიება მარიხუანის მოხმარებაზე. ვინაიდან სსკ-ის 171-ე მუხლით ისჯება არასრულწლოვნის დაყოლიება მათხოვრობაზე ან სხვა ანტისაზოგადოებრივ ქმედებაზე, სისტემური განმარტების საფუძველზე შეიძლება ითქვას, რომ არასრულწლოვნის ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლიების დასჯადობას სსკ-ის მიხედვით, შეიძლება ჰქონდეს ლეგიტიმური საფუძველი. ზოგადად, სისხლისსამართლებრივად უნდა ისჯებოდეს მხოლოდ ისეთ ქმედებაზე დაყოლიება, რომლის ამსრულებელიც სისხლისსამართლებრივად ისჯება, მაგრამ არსებობს გამონაკლისიც, როცა გარკვეული ქმედება არ ისჯება სისხლისსამართლებრივად, მაგრამ სისხლისსამართლებრივად არადასჯად ქმედებაზე დაყოლიება ქმნის სისხლისსამართლებრივად დასჯადი ქმედების შე-

³ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 119.

⁴ იხ. ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 45¹-ე მუხლი.

მადგენლობას. ეს წარმოადგენს ისეთ შემთხვევას, როცა დაყოლიებული პირი განსაზღვრულ ასაკს მიუღწეველია, არასრულწლოვანია და, შესაბამისად, იმ ქმედებამ, რომელზეც ხდება მისი დაყოლიება, შეიძლება უარყოფითი გავლენა მოახდინოს მის ჯანმრთელობაზე, განვითარებაზე ან შეიძლება შექმნას სხვა სახის საფრთხეც.

როდესაც ხდება მარიხუანის მოხმარებაზე დაყოლიება იმ პირისა, რომელსაც არ აქვს აკრძალული მარიხუანის მოხმარება, შეიძლება დადგეს სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობის საკითხი გასაღებისთვის (273¹-ე მუხ., მე-8 ნაწილი), თუ ადგილი არ ჰქონდა მხოლოდ დაყოლიებას და იმან, ვინც დაიყოლია, თვითონ გადასცა აღნიშნული ნივთიერება დაყოლიებულ პირს. მარიხუანის მოხმარება არ ისჯება, მაგრამ დასჯადია ის ქმედებები, რომლებიც წინ უძღვის ხოლმე მარიხუანის მოხმარებას, რაც მართებულობის თვალსაზრისით იურიდიულ ლიტერატურაში კამათის საგანს წარმოადგენს.

66. სახელმძღვანელოში გამოთქმულია მოსაზრება, რომ მოტყუება არ შეიძლება იყოს 272-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ხერხი, ვინაიდან მოტყუებული პირი ვერ ჩაითვლება დაყოლიებულად⁵. მოტყუებული პირი მაშინ ვერ ჩაითვლება დაყოლიებულად, თუ მოტყუებულს ეგონა, რომ მას სხვა სახის საშუალებას აწვდიდნენ. თუმცა, მოტყუება შეიძლება სხვა სახითაც განხორციელდეს. შეიძლება მოტყუებულმა პირმა იცოდეს, რომ ის იღებს ნარკოტიკულ საშუალებას, მაგრამ მოტყუება ეხებოდეს აღნიშნული ნარკოტიკული საშუალების თვისებებს და იმ ზეგავლენას, რომელიც შეიძლება მოახდინოს მომხმარებელზე. ასეთ დროს არ შეიძლება გამოირიცხოს 272-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული.

67. ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებას შეიძლება მოჰყვეს მომხმარებლის (დაყოლიებული პირის) სიცოცხლის მოსპობა, მაგრამ ასეთ დროს რამდენად შეიძლება დამყოლიებელს ობიექტურად შეერაცხოს დამდგარი შედეგი? სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსა-

ზრებით, დამყოლიებლის ქმედება მოცემულ შემთხვევაში უნდა დაკვალიფიცირდეს დანაშაულთა ერთობლიობით - სსკ-ის 272-ე და 116-ე ან 124-ე მუხლებით⁶. საკითხის ასეთი გადაწყვეტა საკამათოა. ნარკოტიკების მოხმარებაზე დაყოლიება არ გამოირიცხავს დაყოლიებული პირის გადაწყვეტილების და ნების თავისუფლებას, შესაბამისად, მოხმარებით გამონეწეული ლეტალური შედეგისთვის პასუხისმგებლობა არ ეკისრება დამყოლიებელს. აღნიშნული შეხედულების სასარგებლოდ შეიძლება შემდეგი არგუმენტის მოშველიება: დაყოლიება რომ გამოირიცხავდეს დაყოლიებული პირის გადაწყვეტილების და ნების თავისუფლებას, დაყოლიებული პირის დასჯადობა სისხლისსამართლებრივად თუ ადმინისტრაციულსამართლებრივად, შეუძლებელი იქნებოდა, ისევე როგორც შეუძლებელი იქნებოდა იმ ამსრულებლის დასჯადობა, რომელიც დანაშაულზე ნამქეზებელმა დაიყოლია. ვინაიდან დაყოლიებული პირი დაყოლიების მიუხედავად იღებს თავისუფალ გადაწყვეტილებას იმ შედეგზე, რომელიც თავისუფალი გადაწყვეტილების პირობებში განხორციელებულ ქმედებას მოჰყვება სიცოცხლის ხელყოფის თუ ჯანმრთელობის დაზიანების სახით, პასუხი დამყოლიებელს არ დაეკისრება⁷. დამყოლიებელს მაშინ შეიძლება დაეკისროს პასუხისმგებლობა დაყოლიებული პირის ჯანმრთელობის დაზიანებისთვის ან სიცოცხლის მოსპობისთვის, თუ ადგილი ექნება მცირეწლოვნის ან შეურაცხის დაყოლიებას ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე⁸.

ლეტალური შედეგისთვის ან ჯანმრთელობის დაზიანებისთვის პასუხისმგებლობა ნარკოტიკული დანაშაულის ჩამდგენს შეიძლება დაეკისროს მაშინაც, როცა საქმე ეხება ნარკოტიკული საშუალების გაკეთებას სხვა პირისთვის მისი ნების საწინააღმდეგოდ ან ნარკოტიკული საშუალების მიცემას მოტყუებით, როცა საკვებში ნარკოტიკულ საშუალებას გაურევენ, რის შესახებაც არ იცის მსხვერპლმა.

⁵ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 120-121.

⁶ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 122-123.

⁷ იხ. ტურავა მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, დანაშაულის მოძღვრება, თბ., 2011, გვ. 235.

⁸ ტურავა მ., დასახ. ნაშრ., გვ. 236.

ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დაყოლების თუ ნარკოტიკული საშუალების გადაცემის დროს მომხმარებლის გარდაცვალებისას დამდგარი ლეტალური შედეგის შერაცხვას იმ პირისთვის, ვინც მომხმარებელი დაიყოლია ან მომხმარებელს ნარკოტიკული საშუალება გადასცა, მხარს უჭერდა სისხლის სამართლის ლიტერატურაში და სასამართლო პრაქტიკაში ადრე დამკვიდრებული შეხედულება, რომელიც დღეს თანამედროვე სისხლის სამართლის ლიტერატურაში არ სარგებლობს მხარდაჭერით⁹. 260-ე და 272-ე მუხლები მაკვალიფიცირებელ შედეგად არ ითვალისწინებენ სიცოცხლის გაუფრთხილებლობით ხელყოფის გამოწვევას, რის მიზეზად შეიძლება დასახელდეს კანონმდებლის ნება, რომ ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებით გამოწვეული ლეტალური შედეგი გამსაღებელს ან ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე დამყოლებელს არ შეიძლება შეერაცხოს.

ნარკოტიკული საშუალების მიმწოდებელს ნარკოტიკული საშუალების გასაღების გარდა უმოქმედობისთვისაც შეიძლება დაეკისროს პასუხისმგებლობა, თუ ნარკოტიკული საშუალების მოხმარების შედეგად მომხმარებელი სიცოცხლისთვის საშიშ მდგომარეობაში ჩავარდა და ნარკოტიკული საშუალების მიმწოდებელმა დახმარება არ აღმოუჩინა. მოცემულ შემთხვევაში ადგილი ექნება დაუხმარებლობას (129-ე მუხ.) თუ განსაცდელში მიტოვებას (128-ე მუხ.) საკამათოდ შეიძლება ჩაითვალოს. უმოქმედობის კვალიფიკაცია 128-ე მუხლით იმ არგუმენტით შეიძლება გამართლდეს, რომ, მართალია, მომხმარებელმა ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებით თავის თავს თვითონ შეუქმნა საფრთხე, მაგრამ წინარე ქმედება - ნარკოტიკული საშუალების გადაცემა წარმოადგენს სამართლებრივად გასაკიცხ ქმედებას (გასაღება).

68. 272-ე მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულთან დაკავშირებით წარმოიშობა კითხვა, მისი მსხვერპლი არის მხოლოდ ის, ვინც აცნობიერებს, რომ მისი დაყოლება ხდება ნარკოტიკულ საშუალებაზე თუ მსხვერპლი შეიძლება

იყოს ისეთი პირიც, რომელსაც არ შეეძლო გაეცნობიერებინა, თუ რა ქმედებაზე იყოლიებდნენ მას? სახელმძღვანელოში, ერთი მხრივ, მსხვერპლად არ მიიჩნევა ისეთი პირი, რომელიც ვერ აცნობიერებს, რომ თანხმდება ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებას (თუნდაც მოტყუების შემთხვევაში)¹⁰, ხოლო, მეორე მხრივ, 272-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული განხორციელებულად მიიჩნევა მაშინაც, როცა ხდება იმ პირის დაყოლება, რომელსაც თავისი ავადმყოფური მდგომარეობის გამო არ ჰქონდა უნარი, გაეცნობიერებინა, თუ რა ქმედებაზე იყოლიებდნენ მას¹¹. აღნიშნული მსჯელობა არათანმიმდევრულია, ვინაიდან არ შეიძლება არსებითი მნიშვნელობა მიენიჭოს იმას, თუ რა გარემოების გამო იყო პირი მოკლებული უნარს, გაეცნობიერებინა, რომ იყოლიებდნენ ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაზე.

69. ნარკოტიკული საშუალების ექიმის დანიშნულების გარეშე მოხმარების დროს მომხმარებელმა ნარკოტიკული საშუალება შეიძლება თავის ორგანიზმში თვითონ შეიყვანოს, რა დროსაც, სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, დამხმარეს პასუხისმგებლობა არ ეკისრება¹², მაგრამ გასათვალისწინებელია, რომ დახმარება შეიძლება განხორციელდეს ნარკოტიკული საშუალების მიწოდებითაც. შესაბამისად, ვინც მომხმარებელს ნარკოტიკულ საშუალებას გადასცემს და ამ გზით გაუწევს დახმარებას, უნდა დაისაჯოს რეალიზაციისთვის. რაც შეეხება ინტრავენული საშუალებით მოსახმარი ნარკოტიკული საშუალების მოხმარებაში დახმარებას შპრიცის მიწოდებით, მიუხედავად იმისა, რომ მომხმარებელი თავისი ნებით მოიხმარს, შპრიცის მიმწოდებლის სასჯელისაგან გათავისუფლების საკითხიც საკამათოა, ვინაიდან, თუ საქმე ეხება სისხლისსამართლებრივად დასჯადი მოხმარების შემთხვევას, ჩნდება კითხვა, რატომ არ უნდა დაისაჯოს დამხმარეც? თუ ნარკოტიკული საშუალების მოხმა-

⁹ Roxin C., Strafrecht, Allgemeiner Teil, Band I, Grundlagen. Der Aufbau der Verbrechenslehre, 4. Auflage, 2006, S. 404.

¹⁰ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 120-121.

¹¹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 123.

¹² მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 126.

რებაზე დაყოლიება ისჯება (272-ე მუხლით), რატომ არ უნდა ისჯებოდეს დახმარება? მართალია, დაყოლიება, ისევე, როგორც ნაქეზება, უფრო საშიში ქმედებაა, ვიდრე დახმარება, მაგრამ ეს არ უნდა მივიჩნიოთ დამხმარის სასჯელისაგან გათავისუფლების მიზეზად. 273-ე მუხლით ისჯება ექიმის დანიშნულების გარეშე ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება იმის მიერ, ვინც იყო ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 45-ე მუხლით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევისთვის ადმინისტრაციულსაბედელშეფარებული ან ამ დანაშაულისთვის ნასამართლევია. როგორც ვხედავთ, საქმე ეხება სპეციალური ამსრულებლობით ჩასადენ დანაშაულს, თუმცა იგი არ გამოირიცხავს მასში თანამონაწილეობის შესაძლებლობას დამხმარის სახით. შპრიცის მიმწოდებელს პასუხისმგებლობა ვერ დაეკისრება მოხმარებით გამოწვეული ლეტალური შედეგისთვის, მაგრამ ეს სრულად არ გამოირიცხავს მის პასუხისმგებლობას.

70. ნარკოტიკების მოხმარებას, როგორც წესი, წინ უძღვის ისეთი ქმედებები, როგორებიცაა უკანონო დამზადება, შეძენა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა. სახელმძღვანელოში გამოთქმული შეხედულებით, მოხმარება შთანთქავს წინარე ქმედებებს და ქმედება მხოლოდ 273-ე მუხლით უნდა დაკვალიფიცირდეს¹³, როგორც მოხმარება, მაგრამ აღნიშნული მოსაზრება არ არის გასაზიარებელი. მოხმარება კონკრეტულ შემთხვევაში შეიძლება ქმნიდეს ნაკლებ საშიშროებას, ვიდრე შეძენა, შენახვა, ვინაიდან არ არის გამოირიცხული, რომ ადგილი ჰქონდეს იმ ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების შეძენასა და შენახვას, რაც ქმნის იმის საშიშროებას, რომ მისი გასაღება მოხდეს სხვა პირებზეც. შესაბამისად, უნდა იქნას გათვალისწინებული კონკრეტული გარემოებები. კერძოდ, რა ოდენობით მოხდა შეძენა, შენახვა, შეძენის ან დამზადების დროს პირს ხომ არ ჰქონდა იმის მიზანი, რომ ის ნარკოტიკული საშუალება, რომელიც შეიძინა და ინახავდა, მოეხმარა და რა დროის ინტერვალი არსებობს აღნიშნულ ქმედებებს შორის. გარდა ამისა, მოხმარე-

ბასთან ერთად ხომ არ ჰქონდა ადგილი იმ ოდენობით ნარკოტიკული საშუალების შენახვას, რომელიც ქმნიდა გასაღების საფრთხეს. მაშასადამე, შეიძლება ადგილი ჰქონდეს შეძენის, შენახვისა და მოხმარების ისეთ შემთხვევას, როდესაც მხოლოდ მოხმარებით ქმედების კვალიფიკაცია მისაღებია და ისეთ შემთხვევასაც, როცა ერთობლიობით ქმედების კვალიფიკაცია აუცილებელია, რაზეც მეტყველებს ქართული სასამართლო პრაქტიკაც.

71. ვინაიდან მარიხუანის მოხმარების დეკრიმინალიზაციის და ნაწილობრივი ლეგალიზაციის მიუხედავად, საკონსტიტუციო სასამართლომ გარკვეულ შემთხვევებში არანებადართულად გამოაცხადა მარიხუანის მოხმარება (როცა მომხმარებელი 21 წლის ასაკს მიუღწეველია, მოხმარება ხდება სამუშაო ადგილას ან არასრულწლოვნის თანდასწრებით და სხვა), სახელმძღვანელოში დასმულია კითხვა, თუ როგორ უნდა გადაწყდეს ქმედების კვალიფიკაციის საკითხი დასახელებულ შემთხვევებში, ავტორი ასევე მიუთითებს საკითხის საკანონმდებლო მონესრიგების აუცილებლობაზე¹⁴, მაგრამ არ არის გათვალისწინებული ის გარემოება, რომ აღნიშნული ქმედებისთვის პასუხისმგებლობა გათვალისწინებული ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 45¹-ე მუხლით.

72. 273¹-ე მუხლით ისჯება მცენარე კანაფის ან მარიხუანის უკანონო შეძენა, შენახვა, გადაზიდვა, გადაგზავნა ან გასაღება. აღნიშნულ ნორმაზე სახელმძღვანელოში კრიტიკული თვალსაზრისით აღნიშნულია, რომ განსახილველი მუხლის დანარჩენ ნაწილებში ქმედების ობიექტურ შემადგენლობაში არ არის გათვალისწინებული უკანონო დამზადება ან წარმოება¹⁵, თუმცა ავტორს, როგორც ჩანს, მხედველობიდან გამორჩა ის გარემოება, რომ ამავე კოდექსის 265-ე მუხლით ისჯება ნარკოტიკული საშუალების შემცველი მცენარის უკანონო დათესვა, მოყვანა ან კულტივირება.

¹³ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 127-128.

¹⁴ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 136.

¹⁵ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 138.

73. 273¹-ე მუხლის 1-ელი ნაწილით ისჯება მცირე ოდენობით მცენარე კანაფის ან მარიხუანის უკანონო შეძენა, შენახვა, გადაზიდვა ან გადაგზავნა, თუ ქმედების ჩამდენი იყო ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 45¹ მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ადმინისტრაციული სამართალდარღვევისთვის ადმინისტრაციულსახდელდადებული ან იმავე დანაშაულისთვის ნასამართლევი. სახელმძღვანელოში გამოთქმული შეხედულებით, ნასამართლობასთან დაკავშირებით საკმარისად უნდა ჩაითვალოს ასევე ნასამართლობა 273-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულისთვის, ვინაიდან 273-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული უფრო საშიშია და თუ საქმე ეხება უფრო საშიში ქმედებისთვის ნასამართლევ პირს, ქმედება მაინც შეიძლება დაკვალიფიცირდეს 273¹ მუხლით, მუხედავად იმისა, რომ საქმე ეხება სხვა მუხლით გათვალისწინებულ ქმედებას. სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით ასეთი დასკვნა გამომდინარეობს განმარტების იმ სახიდან, რომელსაც შეიძლება ეწოდოს „სვლა მცირედან დიდისკენ“¹⁶. საკითხის ასეთი გადანყვეტა შეიძლება საკმაოდ ჩაითვალოს, ვინაიდან საკითხის გადანყვეტა ხდება ანალოგიის წესით. ანალოგიის წესით სსკ-ის კერძო ნაწილის ნორმის განმარტება, როცა საქმე ეხება პირისთვის პასუხისმგებლობის დაკისრებას და არა პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლებას, გაუმართლებელია. ანალოგიის წესით სისხლის სამართლის ნორმა მხოლოდ პიროვნების სასარგებლოდ უნდა განიმარტოს, პასუხისმგებლობისგან გათავისუფლების თვალსაზრისით. გარდა ამისა, საკმაოდ შეიძლება იყოს ისიც, თუ რამდენად შეიძლება 273-ე მუხლით გათვალისწინებული ყველა ქმედება უფრო მძიმედ და საშიშად ჩაითვალოს, ვიდრე 273¹ მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული. კერძოდ, ნარკოტიკული საშუალების მოხმარება ექიმის დანიშნულების გარეშე, როცა განხორციელებული ქმედებით მომხმარებელი სხვა პირებისთვის, საზოგადოებისთვის საფრთხის შექმნაზე მეტად, საკუთარ თავს უფრო აზიანებს.

¹⁶ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 139.

74. სსკ-ის 276-ე მუხლის განმარტებაში აღნიშნულია, რომ ზოგჯერ რთულია იმის დადგენა, მოძრაობის უსაფრთხოების წესის დარღვევა მოქმედებით მოხდა თუ უმოქმედობით. აღნიშნულთან დაკავშირებით მოყვანილია შემთხვევა, როცა მძღოლი არ წყვეტს მოძრაობას და კვეთს გზას წითელ შუქზე, როცა ევალეზა მოძრაობის შეჩერება. განსახილველ საკითხზე ავტორი მიუთითებს, რომ საკითხის გარკვევას არ აქვს სამართლებრივი მნიშვნელობა ქმედების კვალიფიკაციისთვის¹⁷. ამასთან დაკავშირებით უნდა ითქვას, რომ საკითხი იმის შესახებ, მოქმედებით არის ჩადენილი დანაშაული თუ უმოქმედობით, მნიშვნელობას იძენს მე-8 მუხლის მიხედვით მიზეზობრივი კავშირის დასადგენად, ვინაიდან უმოქმედობის მიზეზობრიობა მოითხოვს არა იმავე, არამედ სხვა წინაპირობების დადგენას მე-8 მუხლის მე-3 ნაწილის შესაბამისად.

75. დელიქტების კლასიფიკაციაში ერთ-ერთი შედეგით კვალიფიცირებული დელიქტები, რომელზეც არაერთგვაროვანი შეხედულება არსებობს სისხლის სამართლის ლიტერატურაში. თუ, ერთ-ერთი მოსაზრებით, განზრახვა-გაუფრთხილებლობის კომბინაცია მხოლოდ შედეგით კვალიფიცირებულ დელიქტებშია შესაძლებელი¹⁸, მეორე მოსაზრებით, განზრახვა-გაუფრთხილებლობის კომბინაციას ადგილი ქმედების ძირითად შემადგენლობაშიც შეიძლება ჰქონდეს¹⁹. ამ უკანასკნელი მოსაზრების მიხედვით, ასეთი შემადგენლობები გვხვდება სატრანსპორტო დანაშაულებში. მოცემული შეხედულების წარმომადგენლები განზრახვად განიხილავენ ავტომანქანის მართვას, რომელიც ერთი მხრივ, შეგნებულ ქმედებას გულისხმობს, მაგრამ არ არის მიმართული მართლსაწინააღმ-

¹⁷ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 154.

¹⁸ უგრეხელიძე მ., ბრალი საფრთხის დელიქტებში, თბ., 1982, გვ. 42; გამყრელიძე ო., სისხლისსამართლებრივი უმართლობის პრობლემა და თანამონაწილეობის დასჯადობის საფუძველი, თბ., 1989, გვ. 106-107; ბაბილაშვილი ჯ., სატრანსპორტო დანაშაულის პრობლემები და სასამართლო პრაქტიკა, თბ., 2004, გვ. 151-152; ცქიტიშვილი თ., ადამიანის სიცოცხლისა და ჯანმრთელობისთვის საფრთხის შემქმნელი დელიქტები, თბ., 2015, გვ. 262 და შემდგომი.

¹⁹ ტურავა მ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, დანაშაულის მოძღვრება, თბ., 2011, გვ. 603.

დეგო შედეგის გამოწვევისკენ. ავტორები, რომლებიც განზრახვა-გაუფრთხილებლობას მხოლოდ შედეგით კვალიფიცირებულ დელიქტებში უშვებენ, სატრანსპორტო დანაშაულებში გამოირიცხავდნენ ასეთ დელიქტებს. როგორც ჩანს, ამ მოსაზრებას უჭერს მხარს განსახილველი სახელმძღვანელოს ავტორი²⁰, მაგრამ გათვალისწინებული არ არის ის, რომ განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილების შედეგად 276-ე მუხლის 1-ელ ნაწილში გაჩნდა ახალი ქმედების შემადგენლობა, რომელიც გულისხმობს ავტომობილის, ტრამვაის, ტროლეიბუსის, ტრაქტორის ან სხვა მექანიკური სატრანსპორტო საშუალების ნარკოტიკული, ფსიქოტროპული ან ახალი ფსიქოაქტიური ნივთიერების ზემოქმედების ქვეშ მართვას. ხოლო თუ აღნიშნული ნივთიერებების ზემოქმედების ქვეშ ყოფნის დროს წინდახედულების ნორმის დარღვევას შედეგად ჯანმრთელობის მძიმე დაზიანება მოჰყვა, ქმედება იმავე მუხლის მე-3 ნაწილით დაკვალიფიცირდება. ეს უკანასკნელი შემადგენლობა კი არ გამორიცხავს განზრახვა-გაუფრთხილებლობის კომბინაციის შესაძლებლობას, ვინაიდან ნარკოტიკული ან დისპოზიციაში მითითებული სხვა ნივთიერების ზემოქმედების ქვეშ სატრანსპორტო საშუალების მართვა, როგორც უკვე ითქვა, დამოუკიდებელ შემადგენლობას აფუძნებს (1-ელი ნაწილი), არ მოითხოვს შედეგის გამოწვევას და გულისხმობს განზრახ ქმედებას, მაგრამ მე-3 ნაწილით გათვალისწინებული შემადგენლობა შედეგისადმი გაუფრთხილებლობით დამოკიდებულებას მოიაზრებს. შესაბამისად, თამამად შეიძლება ითქვას, რომ აქ საქმე ეხება განზრახვა-გაუფრთხილებლობის კომბინაციას.

76. სსკ-ის 314-ე მუხლით ისჯება ჯაშუშობა. დასახელებული მუხლის 1-ელი ნაწილის მიხედვით, იგი გულისხმობს „უცხო ქვეყნისთვის, უცხოეთის ორგანიზაციისთვის ან მათი წარმომადგენლისთვის საქართველოს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ნივთის, დოკუმენტის, ცნობის ან სხვაგვარი მონაცემის შეგროვებას, შენახვას ან გადაცემას ანდა გამოძალვას ან გატაცებას მათთვის გადაცემის მიზნით, აგრეთ-

ვე საქართველოს ინტერესის საზიანოდ უცხო ქვეყნის დაზვერვის ან უცხოეთის ორგანიზაციის დავალებით სხვა ინფორმაციის შეგროვებას ან გადაცემას“. როგორც ვხედავთ, დისპოზიცია შეიძლება ორ ნაწილად დაიყოს. დისპოზიციის მეორე ნაწილში საუბარია უცხო ქვეყნის დაზვერვის ან უცხოეთის ორგანიზაციის დავალებით (სხვა) ინფორმაციის შეგროვებაზე ან გადაცემაზე, ხოლო პირველ ნაწილში გათვალისწინებული ქმედება არ უკავშირდება უცხო ქვეყნის დაზვერვის ან უცხოეთის ორგანიზაციის დავალებით მოქმედებას. აქედან გამომდინარე, საკამათოდ უნდა ჩაითვალოს სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრება, რომ სხვა ინფორმაციის შეგროვება ან გადაცემა საკუთარი ინიციატივით, ანუ დავალების გარეშე, უნდა დაკვალიფიცირდეს არა ჯაშუშობად, არამედ 319-ე მუხლით (უცხო ქვეყნისთვის, უცხოეთის ორგანიზაციისთვის ან უცხოეთის კონტროლს დაქვემდებარებული ორგანიზაციისთვის მტრულ საქმიანობაში დახმარება)²¹. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2013 წლის 14 მაისის გადაწყვეტილებით არაკონსტიტუციურად იქნა ცნობილი საქართველოს სსკ-ის 314-ე მუხლის პირველი ნაწილის სიტყვები „ან უცხოეთის ორგანიზაციის“.

სხვა ინფორმაციის შეგროვება და გადაცემა საკუთარი ინიციატივით შეესაბამება დისპოზიციის პირველ ნაწილში აღწერილ ქმედებას, რომელიც არ გულისხმობს სხვისი (უცხოეთის ორგანიზაციის ან უცხოეთის კონტროლს დაქვემდებარებული ორგანიზაციის) დავალებით მოქმედებას. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ დისპოზიციის პირველი ნაწილით გათვალისწინებული ქმედების საგანს წარმოადგენს როგორც საიდუმლოების შემცველი ნივთი, დოკუმენტი, ისე ცნობა ან სხვაგვარი მონაცემი. ხოლო ქმედება გამოიხატება როგორც შეგროვებაში ან შენახვაში, ისე გადაცემაში, გამოძალვაში ან გატაცებაში.

77. სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, სახელმწიფო საიდუმლოების გაცემის განზრახვა (313-ე მუხ.) პირს მას შემდეგ შეიძ-

²⁰ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 161.

²¹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 281.

ლება წარმოეშვას, რაც იგი მართლზომიერად დაეუფლება ამ ცნობებს, ხოლო ჯამში სპეციალურად აგროვებს მონაცემებს უცხო ქვეყნისთვის, უცხოეთის ორგანიზაციისთვის ან მათი წარმომადგენლისათვის გადასაცემად²². 314-ე მუხლის დისპოზიციაში მართლაც არის საუბარი უცხო ქვეყნისთვის, უცხოეთის ორგანიზაციისთვის ან მათი წარმომადგენლისათვის სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი ცნობების გადაცემის მიზნით განხორციელებულ ქმედებაზე, მაგრამ ჩნდება კითხვა, ეს ეხება თუ არა დისპოზიციაში ჩამოთვლილ ყველა ქმედებას. დისპოზიციის პირველ ნაწილში საუბარია საიდუმლოების შემცველი ნივთის, დოკუმენტის, ცნობის ან სხვაგვარი მონაცემის შეგროვებაზე, შენახვაზე, ან გადაცემაზე ანდა გამოქვეყნებაზე ან გატაცებაზე გადაცემის მიზნით. გადაცემის მიზნით მოქმედება სწორედ ბოლოს დასახელებულ ქმედებებს ეხება (გამოქვეყნება ან გატაცება), ხოლო მანამდე ჩამოთვლილი ქმედებები შეიძლება (უცხო ქვეყნისთვის, უცხოეთის ორგანიზაციისთვის ან მათი წარმომადგენლისთვის) გადაცემის მიზნის წინასწარჩამოყალიბებული განზრახვის გარეშე იყოს განხორციელებული. ამის თქმის შესაძლებლობას იძლევა ის, რომ დისპოზიციაში მონაცემების გადაცემა ცალკე ქმედებად არის გამოყოფილი. შესაბამისად, როდესაც მონაცემების გადაცემა ხდება ეს უკვე საკმარისი წინაპირობაა ქმედების 314-ე მუხლით კვალიფიკაციისთვის. ენობრივი თვალსაზრისითაც შეუძლებელია სიტყვები „გადაცემის მიზნით“ მიემართებოდეს „გადაცემას“, ვინაიდან გადაცემის დროს მიზანი განხორციელებულია. გადაცემის მიზანი შეიძლება მიემართებოდეს ისეთ ქმედებებს, როგორებიცაა გამოქვეყნება და გატაცება. აღნიშნული მიზნით შეიძლება განხორციელდეს მონაცემების შეგროვება და შენახვა, მაგრამ დისპოზიციის გულდასმით წაკითხვის შედეგად შეიძლება ითქვას, რომ არც დასახელებული ქმედებები მოითხოვს გადაცემის წინასწარჩამოყალიბებული განზრახვით მოქმედებას.

78. 315-ე მუხლის განმარტებისას ავტორი მიუთითებს, რომ შეთქმულება გულისხმობს სა-

ქართველოს ხელისუფლებაში პოლიტიკური პარტიების, მოძრაობებისა და სხვა პოლიტიკური ძალების არაკონსტიტუციური გზით მოსვლის მცდელობას²³. თუმცა, გასათვალისწინებელია, რომ, როგორც ამავე სახელმძღვანელოშია აღნიშნული, შეთქმულება დამთავრებულია პირთა ჯგუფის საიდუმლო შეთანხმების მომენტიდან, რასაც თან ახლავს სამოქმედო გეგმის შემუშავება²⁴. დასახელებული ქმედება კი წარმოადგენს მომზადების და არა მცდელობის სტადიას. ე. ი. მომზადების ეტაპიც დასჯადია დამთავრებული დანაშაულის სახით.

79. სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, 321-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული (სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის წესის დარღვევა) მხოლოდ გაუფრთხილებლობით ხორციელდება²⁵. თუმცა, 321-ე მუხლის დისპოზიციაში საუბარია სახელმწიფო საიდუმლოების დაცვის წესის როგორც გაუფრთხილებლობით, ისე განზრახ დარღვევაზე.

80. 320-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული, სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, მხოლოდ განზრახ ხორციელდება და ეს მიჩნეულია 321-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულისგან გამმიჯნავ ერთ-ერთ კრიტერიუმად. თუმცა, 320-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის საილუსტრაციოდ მოხმობილია შემთხვევა, როცა პირი კარგავს დღიურს, რომელშიც სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი დოკუმენტის ამონაწერი იყო გაკეთებული, რამაც სახელმწიფო საიდუმლოების გახმაურება გამოიწვია²⁶. მოცემული მსჯელობა წინააღმდეგობრივია, ვინაიდან დოკუმენტის დაკარგვა გაუფრთხილებლობის სფეროს წარმოადგენს და არა განზრახვის. შეუძლებელია, დანაშაული მხოლოდ განზრახ ჩასადენად განიხილებოდეს და მას ადგილი ჰქონდეს დოკუმენტის დაკარგვის შემთხვევაში, რომელიც გაუფრთხილებლობას გულისხმობს და

²² მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 282.

²³ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 283.

²⁴ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 283.

²⁵ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 302.

²⁶ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 301.

განზრახვას გამოიციხავს. სახელმწიფო საიდუმლოების შემცველი დოკუმენტის დაკარგვა შეიძლება მოაზრებულ იქნას 320-ე მუხლით გათვალისწინებული შემადგენლობის ქვეშ, მაგრამ არა იმის გამო, რომ ის განზრახ ქმედებას წარმოადგენს, არამედ იმიტომ, რომ 320-ე მუხლით დასჯადი დანაშაული გულისხმობს სახელმწიფო საიდუმლოების განზრახ გახმაურებას ან გახმაურებას იმის მიერ, ვინც ასეთი საიდუმლოება იცოდა თავისი სამსახურებრივი მდგომარეობის გამო ან ვისაც ის გააუგებდა. როგორც ვხედავთ, დისპოზიციაში ერთმანეთისგან არის გამიჯნული განზრახ გახმაურება და გახმაურება სპეციალური სუბიექტის მიერ, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ აღნიშნული დანაშაულის ჩადენა შესაძლებელია როგორც განზრახ, ისე გაუფრთხილებლობით, მაგრამ თუ განზრახ სახელმწიფო საიდუმლოების გახმაურება სპეციალურ ამსრულებელს არ მოითხოვს, გაუფრთხილებლობით სახელმწიფო საიდუმლოების გახმაურების ამსრულებელი შეიძლება იყოს მხოლოდ სპეციალური ამსრულებელი.

81. 327-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაული, ერთი მხრივ, გამიზვნით დელიქტადაა განხილული, ხოლო, მეორე მხრივ, აღნიშნულია, რომ დისპოზიციაში მოტივზე და მიზანზე არაფერია ნათქვამი²⁷. თუ დისპოზიციაში მოტივზე და მიზანზე არაფერია ნათქვამი, როგორ შეიძლება განსაზღვრელი დანაშაული გამიზვნით დელიქტებს მიეკუთვნოს?

82. სკ-ის 335-ე მუხლის 1-ელი ნაწილით ისჯება მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ მუქარით, მოტყუებით, შანტაჟით ან სხვა უკანონო ქმედებით პირის იძულება განმარტების ან ჩვენების მიცემისთვის ანდა ექსპერტისა და სკვნიის მიცემისათვის, ხოლო ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ პუნქტით იგივე ქმედება სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობით ან ასეთი ძალადობის გამოყენების მუქარით. ის, რომ დამნაშავე დანაშაულის ჩადენის დროს იყენებს სიცოცხლისათვის ან ჯანმრთელობისათვის საშიში ძალადობას ან ასეთი ძალადობის მუქარას, ნიშნავს თუ არა ეს იმას, რომ საქმე ეხება კონკრეტული საფრთხის

დელიქტს? სახელმძღვანელოში დასმულ კითხვაზე დადებითი პასუხია გაცემული და აღნიშნული, რომ აქ საქმე ეხება მიზნით დაფუძნებულ კონკრეტულ საფრთხის დელიქტს²⁸. გამოთქმული მოსაზრება საკამათოა, ვინაიდან კონკრეტული საფრთხის დელიქტებში აუცილებელია მიზეზობრივი კავშირის დადგენა ქმედებასა და შექმნილ კონკრეტულ საფრთხეს შორის (სსკ-ის მე-8 მუხლი), თუმცა განსახილველი ნორმის კონსტრუქცია არ მიუთითებს იმაზე, რომ ქმედების კვალიფიკაციის დროს მოსამართლეს მოეთხოვებოდეს მიზეზობრივი კავშირის დადგენა. როგორც ყაჩაღობის შემთხვევაში, აქაც საქმე ეხება ფორმალურ, შედეგგარეშე დანაშაულს. დანაშაულის განხორციელების დროს გამოიციხული არ არის კონკრეტული საფრთხის შექმნა, მაგრამ ქმედების კვალიფიკაციისთვის მოსამართლეს მოეთხოვება არა შექმნილი კონკრეტული საფრთხის, არამედ იმის დადგენა, რომ ბოროტმოქმედის მხრიდან ადგილი ჰქონდა ქმედების შემადგენლობით გათვალისწინებული დანაშაულებრივი ხერხის გამოყენებას.

83. ქრთამის აღების ერთ-ერთ საგანს წარმოადგენს არამართლზომიერი უპირატესობა (338-ე მუხ.), მაგრამ სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, ქრთამად არ შეიძლება განხილულ იქნას მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ არაქონებრივი ხასიათის სიკეთის მიღება²⁹, რაც ასევე საკამათო და ურთიერთსაწინააღმდეგო არგუმენტაციას შეიძლება წარმოადგენდეს.

84. საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსში მისი მიღების შემდგომ განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებების შედეგად ქრთამის მიცემა (339-ე მუხ.) განხორციელებულად ითლება დისპოზიციაში ჩამოთვლილი ქმედებების განხორციელების მომენტში. კერძოდ, ესენია: მოხელისთვის ან მასთან გათანაბრებული პირისათვის პირდაპირ ან არაპირდაპირ, მის ან სხვა პირის სასარგებლოდ ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა რაიმე არამართლზომიერი უპი-

²⁷ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 334.

²⁸ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 383.

²⁹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 391.

რატესობის დაპირება, შეთავაზება ან მინიჭება დისპოზიციაში დასახელებული ერთ-ერთი მიზნით. ვინაიდან დანაშაული აღნიშნული ქმედებებიდან ერთ-ერთის განხორციელებისას ჩადენილად ითვლება, ჩნდება კითხვა, აქვს თუ არა ქრთამის მიცემას მცდელობის სტადია? სახელმძღვანელოში გამოთქმული შეხედულებით, ქრთამის მიცემის მცდელობას ადგილი აქვს ცრუ შუამავლობის დროს³⁰, რაც საკამათო შეიძლება იყოს, ვინაიდან დანაშაული განხორციელებულია დაპირების, შეთავაზების მომენტში. იმისთვის რომ დაპირება ან შეთავაზება განხორციელებულად მივიჩნიოთ, რამდენად აუცილებელია მეორე მხარის (ქრთამის ამღების) მხრიდან ადგილი ჰქონდეს საპასუხო მოქმედებას (დაპირების ან შეთავაზების მიღების სახით)? დასმულ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად მიზანშეწონილია გავითვალისწინოთ ქრთამის აღების შემადგენლობა, რომლის მიხედვითაც, ქრთამის აღებისთვის საკმარისად მიიჩნევა ისეთი მოქმედება, როგორიცაა მოთხოვნა (ფულის, ფასიანი ქაღალდის, სხვა ქონების, ქონებრივი სარგებლის ან სხვა არამართლზომიერი უპირატესობის). ისევე, როგორც ქრთამის აღებისთვის არ აქვს მნიშვნელობა, იქნება თუ არა მოთხოვნა დაკმაყოფილებული ან ქრთამის მიმცემის მიერ თუნდაც მოთხოვნის დაკმაყოფილების პირობა მიცემული, არც ქრთამის მიცემის განხორციელებისთვის უნდა იყოს არსებითი მნიშვნელობის, დაპირების ან შეთავაზების შემთხვევაში იქნება თუ არა მოხელის ან მასთან გათანაბრებული პირის მიერ დაპირება ან შეთავაზება მიღებული. მართალია, დისპოზიცია მიუთითებს ქრთამის აღების და მიცემის პირდაპირი ან არაპირდაპირი გზით განხორციელებაზე, მაგრამ ვინაიდან პირდაპირი გზით განხორციელების დროს დანაშაულის განხორციელებისთვის ირელევანტურია მეორე მხარის საპასუხო ქმედების განხორციელება დაპირების ან შეთავაზების მიღების სახით, ქრთამის მიცემის შემადგენლობის განსახორციელებლად არც იმას უნდა ჰქონდეს მნიშვნელობა, შუამავალი ცრუმაგიერი იქნება თუ რეალური. მთავარია ის, რომ ქრთამის მიმცემმა განახორციე-

ლა დისპოზიციით გათვალისწინებული ქმედება. მოცემული მსჯელობის სასარგებლო არგუმენტად შეიძლება ითქვას განსახილველ სახელმძღვანელოშივე გამოთქმული აზრი, რომ ქრთამის მიცემა და აღება, სსკ-ის დღეს მოქმედი რედაქციის მიხედვით, არ წარმოადგენს კლასიკური გაგებით აუცილებელი თანამონაწილეობით ჩასადენ დანაშაულს³¹.

განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით ჩნდება კითხვა, ქრთამის მიცემა ხომ არ უნდა შევადაროთ ყაჩაღობის შემადგენლობას, ხოლო ქრთამის მიცემის დროს ცრუმაგიერი შუამავლის შემთხვევა კი ყაჩაღობის უვარგის მცდელობას (თავდასხმა უვარგის ობიექტზე)? მართალია, როგორც ყაჩაღობის, ისე ქრთამის მიცემის ან აღების დროს დანაშაული განხორციელებულია დისპოზიციაში დასახელებული ქმედების ჩადენისას, მაგრამ ყაჩაღობის დროს ადგილი უნდა ჰქონდეს სიცოცხლისთვის ან ჯანმრთელობისთვის საშიშ ძალადობას ან ასეთი ძალადობის მუქარას, რის გამოც, მიუხედავად ფორმალური, უშედეგო დანაშაულისა, დანაშაულის სრულად განხორციელებისთვის მნიშვნელობა ენიჭება მეორე მხარის, დაზარალებულის მდგომარეობას. დაზარალებული კი ამ შემთხვევაში გულისხმობს იმ ცოცხალ ადამიანს, რომელზეც თავდასხმა ხორციელდება. მაშინ, როცა ყაჩაღობა არ არსებობს თავდასხმის და შესაბამისად, დაზარალებულის გარეშე, ქრთამის მიცემა შეიძლება არსებობდეს დაზარალებულის გარეშე³². ქრთამის აღება და მიცემა წარმოადგენს დანაშაულებს, რომლებიც გულისხ-

³¹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 388.

³² ეს არის ის შემთხვევა, როცა ქრთამის მიცემის ინიციატივა მოდის ქრთამის მიმცემისგან და თან ისეთ ქმედებაზე, რომლის განხორციელების ვალდებულება ქრთამის ამღებს არ ეკისრებოდა. შეხედულებაზე, რომელიც უშვებს დანაშაულის არსებობას მსხვერპლის გარეშე იხ. Kiehl/Lamnek, *Soziologie des Opfers*, München, 1986, S. 32; Röhl K., Röhl H., *Allgemeine Rechtslehre, Einl Lehrbuch*, 3. Auflage, Köln. München, 2008, S. 269; Streng F., *Strafrechtliche Sanktionen, Die Strafzumessung und ihre Grundlagen*, 3. Auflage, 2012, S. 286, Rn. 581. საწინააღმდეგო მოსაზრებაზე, რომლის თანახმადაც დანაშაული ყოველთვის იწვევს მსხვერპლს იხ. შალიკაშვილი მ., ვიქტიმოლოგია - მეცნიერება დანაშაულის მსხვერპლის შესახებ, თბ., 2011, გვ. 18.

³⁰ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 407.

მობს ქმედების დასჯადობას ნების გამოხატვის შემთხვევაში, ნების გამოხატვა დანაშაულის განხორციელების ეტაპად არის გამოცხადებული. ნების გამოხატვას ორივე შემთხვევაში შეიძლება ჰქონდეს ცალმხრივი ხასიათი და ამიტომაც არ ითვლება აღნიშნული დანაშაულები კლასიკური გაგებით აუცილებელი თანამონაწილეობით ჩასადენად. ის, რაც სსკ-ის თავდაპირველ რედაქციაში ქრთამის აღების თუ მიცემის მცდელობად ითვლებოდა, დღეს მოქმედ რედაქციაში დანაშაულის იურიდიულად განხორციელების ეტაპია.

85. სახელმძღვანელოში ქურდობა (177-ე მუხ.) განხილულია აქტიური მოქმედებით ჩასადენ დელიქტად³³. 177-ე მუხლის დისპოზიცია კი აღნიშნული თვალსაზრისით არ გვაძლევს კონკრეტულ მითითებას. დისპოზიციაში საუბარია იმაზე, რომ ქურდობა სხვისი მოძრავი ნივთის ფარული დაუფლებაა მართლსაწინააღმდეგო მისაკუთრების მიზნით. დაუფლება, როგორც პრაქტიკა გვიჩვენებს, ძირითადად, მართლაც აქტიური მოქმედებით ხორციელდება. თუმცა, ჩნდება კითხვა, რამდენად მართებულია გამოვრიცხოთ ქურდობის შესაძლებლობა უმოქმედობით და როგორ უნდა დაკვალიფიცირდეს ქმედება მაშინ, როცა სხვის მოძრავ ნივთს ეუფლება მცირეწლოვანი და მას ხელს არ უშლის ის, ვისაც მასზე გარანტიის ფუნქცია გააჩნია?

დასახელებულ შემთხვევაში პასუხისმგებლობა დაეკისრება არა მცირეწლოვანს, არამედ გარანტს, რომელსაც ეკისრებოდა ვალდებულება, ხელი შეეშალა მისთვის და ხელი არ შეუშალა³⁴. დანაშაული განხორციელებულია უმოქმედობით, ვინაიდან საქმე ეხება ხელის არშეშლას, რის შედეგადაც სხვისი ნივთის მფლობელი გარანტი ხდება.

86. სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, თაღლითობაა განხორციელებული მა-

შინ, თუ პირი წინასწარი დაუფლების გარეშე ყიდის სხვის ნივთს, როცა ნივთის გაყიდვამდე დამნაშავე არ იყო მას დაუფლებული. მოცემულ შემთხვევაში ქმედების თაღლითობად კვალიფიკაციის საფუძველია ის, რომ შემძენი ზარალდება, ვინაიდან ვალდებულია მესაკუთრეს დაუბრუნოს ამგვარად შეძენილი ქონება (მაგალითად, სასტუმროდან ხალიჩის გაყიდვა სასტუმროს ვიზიტორის მიერ და მიღებული თანხის მისაკუთრება)³⁵. აღნიშნული ქმედება უნდა დაკვალიფიცირდეს თუ არა თაღლითობად, საკამათოა, ვინაიდან 186-ე მუხლით კვალიფიცირდება წინასწარი შეცნობით დანაშაულებრივი გზით მოპოვებული ქონების გასაღება, რაც ასევე გულისხმობს შემძენის მიერ ქონების შეძენას ისეთი გამსაღებლისგან, რომელიც არ იყო მისი მესაკუთრე ან პირი, რომელსაც ჰქონდა ქონების განკარგვის უფლება. თაღლითობის დროს მოტყუების შედეგად ზარალდება ქონების კანონიერი მფლობელი ან მესაკუთრე. ზემოთ მოყვანილ მაგალითში ადგილი არ ჰქონია იმ ქონების მესაკუთრის მოტყუებას, რომლის განკარგვაც მოხდა. მოტყუების ხერხი გამოყენებულ იქნა არა მესაკუთრის, არამედ შემძენის მიმართ. თაღლითობის დროს შეიძლება ადგილი ჰქონდეს შემძენის მოტყუებას, მაგალითად, როცა ოქროს სამკაულის ნაცვლად შემძენს მოტყუებით გადასცემენ სამკაულს, რომელსაც ოქროს შემცველობა საერთოდ არ გააჩნია. თუმცა, შემძენის მოტყუების ყველა შემთხვევა თაღლითობად ვერ დაკვალიფიცირდება და ამაზე მიუთითებს სსკ-ის როგორც 186-ე, ისე სხვა მუხლებიც (მაგალითად, 219-ე მუხლი - მომხმარებლის მოტყუება და სხვა). სახელმძღვანელოში მოყვანილ მაგალითთან დაკავშირებით ჩნდება კითხვა, ხომ არ იქნება უმჯობესი ქმედება ქურდობად დაკვალიფიცირდეს იმ შემთხვევის ანალოგიურად, როცა ნაქურდალის რეალიზაცია ადგილზე ხდება ისე, რომ ბოროტმოქმედს სივრცეში გადაადგილებაც არ სჭირდება (თუ ქმედება ფარულობის კრიტერიუმს აკმაყოფილებს, თუნდაც სუბიექტური თვალსაზრისით)? ნივთის დაუფლებისთვის

³³ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი I, მეშვიდე გამოცემა, თბ., 2019, გვ. 469.

³⁴ მჭედლიშვილი-ჭედრიხი ქ., სისხლის სამართალი, ზოგადი ნაწილი, დანაშაულის გამოვლინების ცალკეული ფორმები, თბ., 2011, გვ. 354, 358; Kindhäuser/Böse, Strafrecht, Besonderer Teil II, Straftaten gegen Vermögensrechte, 11. Auflage, 2021, S. 50, §2 Rn. 60.

³⁵ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), სისხლის სამართლის კერძო ნაწილი, წიგნი I, მეშვიდე გამოცემა, თბ., 2019, გვ. 454.

ყოველ-თვის არ არის საჭირო სივრცეში გადაადგილება. ამის დასტურია საკვების ქურდობის შემთხვევა, როცა ნაქურდალის რეალიზაცია ადგილზე ხდება. სივრცეში გადაადგილების გარეშე ნივთის დაუფლების შემთხვევას შეიძლება ადგილი ჰქონდეს ავტობუსში ჯიბის ქურდობის დროსაც, როცა ქურდი დაზარალებულის ჯიბიდან დაუფლებულ ფულს მის თანამზრახველს გადაანვდის და ავტობუსიდან ჩადის არა თვითონ, ვინც დაზარალებულს ფული ჯიბიდან ამოაცალა, არამედ თანამზრახველი. მიუხედავად იმისა, რომ ავტობუსიდან არც ჩასულა ის, ვინც დაზარალებულს ფული ამოაცალა, სხვისი ნივთის დაუფლება, შესაბამისად, ქურდობა განხორციელებულია. სახელმძღვანელოში მოყვანილი მაგალითი უნდა გავმიჯნოთ მითვისებისგანაც, როდესაც ადგილი აქვს მართლ-ზმიერ მფლობელობაში არსებული ნივთის მისაკუთრებას.

87. ქურდობის და მიზნით დაფუძნებული სხვა დელიქტების ჩადენა, სახელმძღვანელოში გამოთქმული³⁶ და ქართულ სისხლის სამართლის ლიტერატურაში გაბატონებული³⁷ მოსაზრებით, შესაძლებელია პირდაპირი განზრახვით, მაგრამ უნდა აღინიშნოს, რომ არსებობს საპირისპირო შეხედულებაც, რომელიც არ გამორიცხავს არაპირდაპირი განზრახვით ქურდობის შესაძლებლობას³⁸.

88. ქურდობისთვის პასუხისმგებლობის დამამძიმებელ ერთ-ერთ გარემოებას წარმოადგენს ქურდობა, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია. სსკ-ის 177-ე მუხლის შენიშვნის მიხედვით, მნიშვნელოვანი ზიანი მაშინ არის სახეზე, როცა ნაქურდალის ღირებულება აღემატება 150 ლარს. სახელმძღვანელოში გამოთქ-

მული მოსაზრებით, თუ დაუფლებული ნივთების ღირებულება აღემატება დასახელებულ ოდენობას, მაგრამ ნივთებს ჰყავდა არა ერთი, არამედ ერთზე მეტი მესაკუთრე და თითოეულს მიაღმა 150 ლარზე ნაკლები ოდენობის (მაგალითად, 80 ლარის) ზიანი, უნდა გამოირიცხოს განსახილველი მაკვალიფიცირებელი გარემოების არსებობა, მიუხედავად იმისა, რომ ნივთების ღირებულების ჯამური ოდენობა 150 ლარს აღემატებოდა³⁹. გამოთქმული მოსაზრება არ არის გასაზიარებელი, ვინაიდან ბოროტმოქმედს დანაშაულის ჩადენის დროს უნდა ჰქონდეს განზრახვა მაკვალიფიცირებელ გარემოებასთან დაკავშირებით, მაგრამ საკმარისია, იგი მოიცავდეს დაუფლებული ნივთის ღირებულებას. თუ ბოროტმოქმედმა ზუსტად არ იცის რა ღირებულების ნივთს ეუფლება, საკმარისია, ჰქონდეს სურვილი დაეუფლოს იმდენივე ღირებულების ნივთს, რა ღირებულებისაც აღმოჩნდება იგი. არ არის აუცილებელი მოქმედმა პირმა იცოდეს, თუ რამდენ მესაკუთრეს ეკუთვნის იგი და რომც იცოდეს, რომ დაუფლებულ ნივთს ჰყავს ერთზე მეტი მესაკუთრე, ეს კვალიფიკაციაზე ვერ მოახდენს გავლენას. ჯიბის ქურდობის დროს ქურდმა შეიძლება არ იცოდეს, რა რაოდენობის ფულია საფულეში, რომელსაც იპარავს ან ჰყავს თუ არა მას ერთზე მეტი მესაკუთრე, ქმედება დაკვალიფიცირდება იმის მიხედვით, საფულეში რამდენი თანხაც აღმოჩნდება. საკუთრების წინააღმდეგ მიმართულ დანაშაულებში ქმედებით გამოწვეულ ზიანთან დაკავშირებით რომ არსებითია არა მესაკუთრეთა რაოდენობა, არამედ ქონების საერთო ღირებულება, დასტურდება საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2012 წლის გადაწყვეტილებითაც⁴⁰, რომელიც ეხებოდა დიდი ოდენობით თაღლითობის შემთხვევას და სადაც თითოეული დაზარალებულისთვის მიყენებული ქონებრივი ზიანი ცალკე აღებული დიდი ოდენობით თაღლითობად კვალიფიკაციის საფუძველს არ იძლეოდა.

³⁶ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 471.

³⁷ გამყრელიძე ო., ნიგნი: სისხლის სამართლის სასამართლო პრაქტიკის კომენტარი, ეკონომიკური დანაშაული, თბ., 2004, გვ. 8; უგრეხელიძე მ., ბრალი საფრთხის დელიქტებში, თბ., 1982, გვ. 20-21; წულაია ზ., სისხლის სამართალი, კერძო ნაწილი, მეორე ტომი, თბ., 2001, გვ. 40.

³⁸ Eisele J., Strafrecht, Besonderer Teil II, Eigentumsdelikte und Vermögensdelikte, 5. Auflage, Stuttgart 2019, S. 24, Rn. 60; Schramm E., Strafrecht, Besonderer Teil II, Eigentums- und Vermögensdelikte, Einführung, 2. Auflage, 2021, S. 52, §2 Rn. 41.

³⁹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 472-473.

⁴⁰ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილებანი სისხლის სამართლის საქმეზე, 2012, #7-12, გვ. 10-15.

ქურდობასთან დაკავშირებით თითოეული მესაკუთრისთვის მიყენებული ქონებრივი ზიანი ცალ-ცალკე უნდა შეფასდეს მაშინ, როცა საქმე ეხება სხვადასხვა დროს სხვადასხვა პირის მიმართ ახლად აღმოცენებული განზრახვით განხორციელებულ ქმედებას. ასეთ დროს სახეზე იქნება არა ერთიანი დანაშაული, არამედ დანაშაულთა ერთობლიობა (დანაშაულთა სიმრავლე) და, შესაბამისად, ქმედება ცალ-ცალკე შეფასდება და არ მოხდება ქმედებით გამოწვეული ქონებრივი ზიანის ჯამურად შეფასება. აღნიშნული შემთხვევა უნდა გაიმიჯნოს განგრძობადი ქურდობისგანაც, სადაც ერთზე მეტ ქმედებას აერთიანებს ერთიანი განზრახვა. როგორც განგრძობადი ქურდობის დროს არ ხდება ქმედებათა ცალ-ცალკე შეფასება და ყველა ქმედება ერთ დანაშაულს წარმოადგენს, ისე ცალ-ცალკე არ უნდა მოხდეს ერთი ქმედებით სხვადასხვა მესაკუთრისთვის მიყენებული ქონებრივი ზიანის განცალკევებით შეფასება, როცა ბოროტმოქმედმა შეიძლება (იცოდეს ან) არც იცოდეს, რომ დაუფლებულ ნივთებს სხვადასხვა მესაკუთრე ჰყავდა.

89. ქურდობის ერთ-ერთი მაკვალიფიცირებელი გარემოებაა ქურდობა ბინაში უკანონო შეღწევით. აღნიშნულთან დაკავშირებით ჩნდება კითხვა, თუ როდის აქვს ადგილი ბინაში უკანონო შეღწევას. სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, ბინაში უკანონო შეღწევით ქურდობა სახეზეა, როცა ბინაში შესვლა ხდება მოტყუებით (მაგალითად, თითქოს დეპეშის ან ამანათის გადაცემის მიზნით)⁴¹. აღნიშნული მოსაზრება მეტად საკამათოა, ვინაიდან ბინაში უკანონო შეღწევა გულისხმობს შემთხვევას, როცა ბინაში შესვლისთვის ბოროტმოქმედს უწევს დაბრკოლების გადალახვა. მაგალითად, ბინის კარის შემტვრევა ან შესვლა მორგებული გასაღების გამოყენებით. ბინაში შეღწევით ქურდობის დროს ირღვევა სხვისი ბინის ხელშეუხებლობა. ვერ ვიტყვით, რომ სხვისი ბინის

ხელშეუხებლობა დარღვეულია, როცა ბინაში შესვლა ხდება, მართალია, ბინის მესაკუთრის თუ მფლობელის მოტყუებით, მაგრამ მაინც მისი თანხმობით. ბინაში შეღწევით ქურდობა ასევე არ იქნება სახეზე მაშინაც, როცა დაბადების დღის აღსანიშნავ წვეულებაზე მიწვეული სტუმარი ფარულად ეუფლება მასპინძლის კუთვნილ ნივთს. ამ ორ შემთხვევას შორის არსებობს გარკვეული სხვაობა. ერთ შემთხვევაში ბოროტმოქმედი ბინაში შესასვლელად მესაკუთრეს ატყუებს, ხოლო მეორე შემთხვევაში ბოროტმოქმედი ბინაში ხვდება მესაკუთრის მოტყუების გარეშე. მიუხედავად აღნიშნული სხვაობისა, ორივე შემთხვევაში გამოირიცხება ბინაში უკანონო შეღწევით ქურდობა.

90. საქართველოს სსკ-ის 185-ე მუხლით ისჯება ქონებრივი დაზიანება მოტყუებით. როგორც 185-ე მუხლის დისპოზიციიდან ვიგებთ, დასახელებული დანაშაულის ჩადენის ხერხი, თაღლითობის მსგავსად, არის მოტყუება. შესაბამისად, ჩნდება კითხვა, სად გადის ზღვარი მოტყუებით ქონებრივ დაზიანებასა და თაღლითობას შორის. სახელმძღვანელოში გამოთქმული მოსაზრებით, თაღლითობისგან განსხვავებით, 185-ე მუხლით გათვალისწინებული დანაშაულის ჩადენისას მესაკუთრის ან კანონიერ მფლობელობაში არსებული ქონება არ მცირდება⁴², რაც არ შეიძლება გავიზიაროთ. მოტყუებით ქონებრივი დაზიანების დროს შეიძლება ადგილი ჰქონდეს მესაკუთრის ქონების შემცირებას. მაგალითად, როცა ტაქსის მძღოლს მომსახურების საფასურს არ უნაზღაურებენ. დაზარალებული საწვავი სხვა არაფერია, თუ არა ქონების შემცირება. იგივე ითქმის რესტორანში გაწეული მომსახურებისთვის მომსახურების ანაზღაურების გადაუხდელობაზეც. დასახელებულ შემთხვევაში ადგილი აქვს არა მხოლოდ მოგების სახით შემოსავლის მიუღებლობას, არამედ იმ ქონების შემცირებასაც, რომლითაც მოხდა კლიენტებისთვის მომსახურების გაწევა.

⁴¹ მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 481.

⁴² მამულაშვილი გ., თოდუა ნ., (რედ.), დასახ. ნაშრ., გვ. 540.